

L'ÚLTIM LLIBRE DE L'AUTOR DE 'STALINGRADO' I 'BERLÍN. LA CAÍDA'

Tot el drama de la guerra, segons Beevor

► L'historiador presenta la seva història general de la segona guerra mundial

ERNEST ALÓS
MADRID

Els lectors fidels d'Antony Beevor tenen davant seu un repte monumental: *La segona guerra mundial* (Pasado & Presente). Ja no el relat d'episodis com Stalingrad, Berlín, Creta, l'alliberament de París o el Dia D, sinó tot això i més. Més de 1.200 pàgines en què l'historiador narrador britànic aconsegueix seguir explicant històries tan vives com en els seus anteriors llibres al mateix temps que dibuixa el panorama general del conflicte i penetra en nous territoris, com les campanyes del Pacífic i, sobretot, la Xina. Però, ¿per què una altra història d'aquesta guerra, una altra vegada? Una cita del periodista soviètic Vasili Grossman sobre Treblinka, que Beevor recull al seu llibre, potser dona una resposta: «L'obligació de l'escriptor és explicar aquesta terrible veritat, i l'obligació civil del lector és conèixer-la». Beevor, a Madrid per presentar el seu llibre, s'explica perfectament la «fascinació, fins i tot entre les joves generacions», que no ha desaparegut. En la guerra, i en aquella més que en cap altra, «s'han de fer eleccions d'índole moral, i aquestes decisions són el drama humà».

¿L'ÚLTIMA GUERRA JUSTA? // ¿Va ser la segona guerra mundial l'última guerra justa, o una demostració de *realpolitik*? «La guerra és, per definició, injusta», respon, realista, aquest antic oficial de l'11è d'Hússars, deixeble

¿fins a quin punt es pot explicar el terror?

► Soldats japonesos fan presoners britànics.

Canibalisme nipó i pornografia bèl·lica

► Per Beevor, «les estadístiques de milions de morts no donen la mesura del que va passar» i necessiten convertir-se en víctimes reals, amb noms i cognoms. «Has de transmetre els horrors de la guerra, però és molt difícil saber fins a quin punt ho pots fer sense que et puguin acusar, com va fer Nial Ferguson amb Max Hastings i amb mi, de fer 'pornografia bèl·lica'», explica Beevor.

► Al seu llibre va haver de decidir si era explícit al voltant dels detalls sobre el canibalisme japonès, sistemàtic i almenys tolerat pels co-

mandants de guarnicions que van quedar aïllades i van tractar els presoners aliats com si fossin bestiar (informacions que els vencedors van preferir mantenir ocultes, igual que els experiments mèdics «molt semblants als dels alemanys a Dachau» i que tan sols recentment estan revelant joves historiadors japonesos). És un episodi esgarriós del llibre, però podria haver-ho estat més. «Per exemple, segons alguns testimonis, els japonesos tallaven la carn de presoners vius perquè així deien que tenia més bon gust... Sí, aquest detall vaig decidir deixar-lo fora».

de l'historiador John Keegan, que va deixar la carrera militar per la literatura. Parlant d'eleccions morals, ¿per a Beevor són comparables d'alguna manera les matances de Stalin i l'Holocaust, els bombardejos sobre civils d'alemanys, britànics o nord-americans? «Sempre hi ha el debat entre Hitler i Stalin... -contesta-. Sakhàrov tenia raó quan va dir que potser Stalin va matar més gent, però només perquè Hitler va ser derrotat primer. Si no, no només hauria desencadenat l'Holocaust; també el Pla de la Fam per matar 35 milions d'eslaus. Però si és pitjor o no un genocidi polític o de classe o un genocidi racial, això és una qüestió per a la filosofia moral que no ha de contestar». Pel que fa al seu país, l'idealisme just: «Hitler va fracassar a l'hora d'entendre la posició britànica, no es tractava de la defensa de Polònia, o de raons morals contra el nazisme, per no parlar dels jueus, sinó de la seva històrica estratègia de l'equilibri de poders».

DE DALT I DE BAIX // En les diferents històries generals del conflicte, algunes carreguen més les tintes en els testimonis directes, altres en la gran estratègia. En aquesta, Beevor busca «integrar la història des de dalt i la història des de baix: veure com les decisions de Hitler i Stalin afectaven la vida dels soldats (i els civils)». Malgrat el perill d'aclaparar amb la descripció d'operacions militars, com en tots els seus llibres, l'autor busca construir una narrativa: «La història no és

una ciència. Això és una idea ridícula», opina. Narrativa, però defugint la mitologia dels grans generals «el periodisme i les seves càmeres van fer que Montgomery, McArthur o Clark acabessin obsessionats per la seva pròpia imatge, i això va tenir conseqüències sobre els seus soldats» i la fascinació per romàntics casos rars com el «desequilibrat» Orde Wingate. També és molt fred amb Rommel. «Es va convertir en un mite per als britànics però va ser odiat per molts dels seus oficials, perquè arriscava les vides dels seus homes innecessàriament. I va cometre molts errors».

EST I OEST // Al començament del seu llibre, Beevor assenyala com un episodi crucial els combats entre xine-

L'historiador britànic
Antony Beevor, ahir
a Madrid.

sos i soviètics a Khalkhin-Gol la primavera del 1939. ¿Per què no l'incident del pont de Marco Polo del 1937, com assenyalen altres autors? Beevor utilitza aquest incident per explicar fins a quin punt els diferents teatres de guerra estaven interrelacionats, igual que rescata la figura del pobre Yang Kyoungjong, un coreà que va ser fet presoner i reclutat successivament per japonesos, soviètics, alemanys i nord-americans. «És el punt d'inici del llibre, no de la guerra. És difícil arribar a dir que la guerra va començar el 1937 a la Xina en comptes del 1939 a Polònia, és un conflicte que es va convertir en part de la segona guerra mundial, però que podria haver existit sense la segona guerra mundial». És la primera vegada que Beevor escriu sobre la

«Vull integrar la
‘història des de dalt’
i la ‘història des de
baix’, explica
l'escriptor britànic

guerra a Àsia. Però el principal tret distintiu del seu llibre, més que la guerra al Pacífic, és la integració del teatre de guerra xinès en el quadro general. «Va ser una part important de la segona guerra mundial, però també ho és avui. No podem entendre la Xina i la projecció del seu poder cap al món sense el ressentiment de la Xina envers les potències occidentals durant tot el segle XX». En el

seu anterior llibre, *El día D*, Beevor va ser criticat per equiparar la letalitat dels combats a Normandia i al front rus. «Es tracta d'equilibrar, perquè en el passat vam tendir a infravalorar els combats entre Normandia i París. Però, evidentment, el 90% de la guerra contra Alemanya es va guanyar a Rússia», precisa l'historiador.

¿GUERRA CALENTA? // En el capítol final del llibre, Beevor insinua que la guerra freda podria haver estat calenta. Si bé qualifica d'elucubracions de Churchill els plans per seguir la guerra contra l'URSS, afirma que els de Stalin eren reals i únicament va suspendre la seva execució per por de la bomba atòmica. Potser algun dia els arxius soviètics ho aclariran. ≡

Rei de reis

CRÍTICA Don Winslow és enginyós i atrevit. En el seu últim llibre, potser massa

ENRIQUE
de Hériz

El 28 de setembre s'estrena a Espanya la pel·lícula *Salvajes*, dirigida per Oliver Stone, basada en la novel·la homònima de Don Winslow i representada als cartells per les cares de Travolta i Benicio del Toro, malgrat que tots dos hi interpreten papers secundaris. Uns dies abans arriba a les llibreries *Los reyes de lo cool*, novel·la que es podria presentar amb l'horrible etiqueta de preqüela de *Salvajes*. Explica la història de com els tres fascinants protagonistes, Ben, Chon i O, es van estrenar en el negoci de la droga i rastreja en els seus passats per aclarir quina relació tenia amb aquest món la generació anterior.

Pot ser que Don Winslow sigui l'escriptor de thrillers més interessants del moment. Tant *Salvajes* com *El poder del perro* el converteixen en candidat a aquest títol per dret propi. És atrevit i enginyós, construeix amb una desimboltura sorprenent i resulta extremadament eficaç en registres molt diversos, gairebé oposats: del to poètic al còmic. Acostuma a haver-hi en les seves novel·les un punt d'extrema desolació, però també una lluminositat radiant. És impossible llegir-lo sense pensar en una suma de James Ellroy i Elmore Leonard.

Però... Sí, hi havia d'haver un però. Dos, més ben dit. El primer, merament tècnic, té a veure amb la condició de preqüela i només afectarà els que ja hagin llegit *Salvajes*. Se suposa que la possibilitat que mori el protagonista afegeix, en una novel·la d'aquesta

mena, grans dosis de dramatisme a la història. Sobretot si aquesta possibilitat es planteja, al llarg de l'obra, en almenys mitja dotzena d'ocasions. Però, és clar, si un ja en coneix la continuació...

ELS RECURSOS // La segona objecció és clarament subjectiva i té a veure amb una qüestió de mesura. Ja hem elogiat l'enginy de Winslow, que en les novel·les anteriors sorgia com una arma punxant entre les pàgines. Entre algunes pàgines. Aquí, en canvi, és tan rematadament llest, tan graciós en absolutament totes les frases de tots els diàlegs, està tan

►► Don Winslow.

disposat a no deixar passar ni una sola ocasió de mostrar-se brillant, que alguns lectors es poden cansar una mica. Altres, no en tinc cap dubte, el consideraran el rei entre els reis de la literatura *cool*. I, en qualsevol cas, consolarà els que van devorar *Salvajes* i en necessiten una nova dosi. ≡

► **LOS REYES DE LO COOL**
Don Winslow
Traducció d'Oscar Palmer
Mondadori. 334 p. 17,90 €